DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè diſcutienda, in Scholis Medicorum, die Mercurii vigeſimo-quinto menſis Martii, anno Domini M. DCC. L.

M. LUDOVICO-PETRO LE HOC,
Doctore Medico, Præſide.

Utrum cautiſſimi debeant eſſe Medicus, Chirurgus, præſertim in Cancro curando.

I.



CANCER Καρκίνος, Καρκίνωμα, morborum funeſtiſſimus, cujus origo, cauſæ, [illegible] horrendis ſtipatur ſymptomatibus, hunc remediis blandiri vix licet & cum peſſimis ægri rebus ferè ſemper terminatur; paucioribus verbis circumſcribi nequit. Acuto ſenſu donatas partes affligere amat; caput, mammas, genitalia, digitorum extrema, articulos, adoriri fere perpetuum eſt; alibi cum obſervatur, ſæpiùs degener, minus periculi infert; interiora rariùs depaſcitur, ea ſaltem loca quæ aër non alluit & ſi in intimis corporis partibus Cancer aliquando obſervatus fuit, membranaceas, nerveas, quales ſunt meſenterium, veſica, &c. afficit, vel illas quæ lymphæ dicantur, ſic Pancreas; in Renibus vix unquam repertus, hinc non abſonum erit concludere, Cancrum è ſyſtemate nerveo & lymphatico, originem ſuam ducere. Mammas frequentiſſimè devaſtatur; illæ ſexui utrique conceſſæ, vix quidquam in maſculis præſtant, ſi Depilos & vere fœmineos exceperis, quos ut lacte, ſic & Cancris aliquando donari obſervatum eſt. Mulieres viro maturæ his præſertim dotantur. Frequentioris Cancri in mammis cauſa, ex illarum ſitu, ſtructurâ & uſu erui debet. 1°. Quidquid ab extra mâli provenire poteſt, huic ſubjacent, aliundè vaſorum majorum & viſcerum vapore & calore deſtitutæ. 2°. Vaſa omnis generis, illarum ſtructuram ingrediuntur, lymphatica, Galactophora vaſis ſanguiferis contigua, lac ſecernunt, folliculosè dilatata aſſervant, intra papillam arctius plicata & conſtricta, ab exitu prohibent, per areolam hiantia, ad uſum infantis lac fundunt. Si glandulas aliquot, plerumque ſubcutaneas, cellularem, nervoſum, ſpongioſum, contextum haud abſimilem penis aut clitoridis texturæ, addideris, interiorem mammæ ſubſtantiam habebis; huic multiplices arteriæ ſubjacent, hanc plurimæ venæ ambiunt, pauciores verò interius gerit. Commercium facile, vaſorum inter ſe, valvulas abeſſe probat. Mammas exquiſito ſenſu donari, quis negat; illarum cum utero ſympathia, Hippocrati jamjam perſpecta erat, talis eſt, tam accuratè reciproca, ut huic explicandæ, anaſtomoſis decantata, vaſorum nempè mammariorum cum epygaſtricis, nervorum mammariorum cum uterinis per ſympathicum majus, impar ſit. Obſervatum eſt Mulieres, quibus lac ſemper defecerat, virgines, quin & viros, lac diu & ardenter optatum tandem obtinuiſſe, juvantibus ut credere eſt, ſuctione & attrectatione, egregiis ad id ſtimulis, quæ tamen mentis in mammas actionem aliqualiter probant. 3°. Uſum mammæ ſi intuearis, hæc ab infante frequentiùs proritata, ſuaviter quidem, nec ſine prudentis Naturæ intentione, lacte turgida, mox depleta, tonum tandem amittet, facilis hinc humorum ſtagnatio. Lac parvâ præſertim copiâ hærens, induratum, lympha item,

ſkirroſum tumorem producent; quem voluptuoſa nimis, ſæpiùſque repetita attrectatio, inflammatoria à lacte diſtenſio in Cancrum convertent; utrumque ergo in diſpoſitione cancroſâ cautè fugiendum. Quid ex cognitâ probè ſtructurâ mammæ, tumor in illâ mali inferre valeat, ſat perſpicuum eſt; genuinam verò Cancri indolem, peculiarem cauſam exindè eruere difficillimum. Palam aliquando facient obſervata, quæ abſtruſa nimis, adhucdum dolemus. Interea cautiſſimè in Cancro curando procedamus, ejus enim cauſæ, origo, progreſſus, ſymptomata multifariàm implicantur, ſæpè variant, partes ſtructuræ intricatiſſimæ afficit, ejus ſymptomata leviori de causâ exacerbantur, difficilè mitigantur, difficiliùs aufferuntur, dolores acutiſſimi, curatus ſemel, citò & ferociùs repullulat, ægrotantem ſæpiſſimè necat.

II.

NEC ſatis eſt partes Cancro velutì proprias ſubindicaſſe. Rei momentum exigit ut quâ ſe prodat facie, quibus larvis aliquando incautum decipiat, num ex genio partis affectæ, peculiarem caracterem induat, apprimè noſcatur. Ita ut hunc in ortu detegere, eradicari, notis ſymptomatibus, periculis, obviam ire valeamus, ſaltem ne quod ſæpiùs accidit, ignoto perverſam Therapeiam adhibeamus. Quæ pauciſſima hîc ſubjicimus, ex obſervatis Authorum probæ fidei collatis inter ſe deducuntur, vulgatiſſimum Cancri proceſſum deſignant. 1°. In facie orditur ſæpe ſine tumore, ſæpiùs cum tumore vix manifeſto, ſæpiſſimè lato, non ita bene circumſcripto, paulatim duritiem inæqualem acquirit, pruriginosè dolet, cutis cui ſubjacet tumor, rubet, ſublutea fit nonnunquam, eryſipelatis more, liveſcit, puſtulis operitur, quorum apex ſaniem fundit, affectum *cuperoſſa* dictum haud malè diceres, tandem ulcus fit, latè ſerpens, granulatum, punctis nunc albis, nunc verò ſanguineis interſperſum, acutiſſimè dolet, periodos ſuas ſat citò abſolvit. 2°. Labrum inferius haud raro diſcruciat, gingivarum ſcorbuticâ diſpoſitione ut plurimum comitante. 3°. In interiori narium, gulæ, alveolarum, maxillæ ſuperioris, præſertim ab avulſione dentis molaris, vaginæ, polypum, fungum mentitur, his accreſcit, hæmorrhagias exitiales numerò infert, minùs acriter dolet & tempora ſua tardiùs luſtrat. 4°. In gingivis hyperſarcoſim æmulatur, huic adnaſcitur, diù ſtat immutatus, dolores urgent, gingivæ ſcorbuto deturpantur. 5°. In oculis, carunculæ, idatidis formam induit, hi affectus in Cancrum facilè abeunt, ex admotis v. g. cauſticis; lentè ſatis procedit, pertinaciſſima cephalalgia ægrum vexat, hæmorrhagiæ haud infrequentes, in tumorem ſæpè intenſum aſſurgit, ſub ſolani eſculenti formâ. 6°. In parte piloſâ capitis, in articulis, lupiam ſimplicem, primâ fronte diceres, hanc remediis potiſſimum vexatam inficit, lentè creſcit, acutiſſimos dolores cum totius articuli [illegible] lano, pene & horum viciniis, verrucam refert, ex illâ originem ducit, ulceratus ſemel citiſſimè tempora ſua abſolvit, acutiſſimè dolet. 8°. In mammis glandulam nunc triangularem, rotundam, oblongam diceres, in eodem ſtatu per plures annos aliquando viget, accedente tandem irritamento quocumque, augetur, prurit, dolet, vaſa vicina, communicantia, nervi huic proſpicientes, glandulæ contiguæ admiſſâ labe infarciuntur, plùs vel minùs, citiùs aut tardiùs tumorem fingunt, multiplicem formant, vel ſimplicem extendunt, creſcit interea tumor, elevatur, acutiùs dolet, integra ad axillam uſque mamma tumet, quin utraque aliquando intumeſcit, cum ipſo brachio, cujus motus difficiles, dolorem augent; cutis minutior evadit, rubet, liveſcit, varicibus circumquaque recurvis obtegitur, quæquidem Cancris omnibus propriæ, in mammis verò frequentiores, Cancri nomen præprimis dedere, occultum in illo ſtatu Cancrum Medici pronuntiant. Sanies acris, fœtens, ſtillat aliquando per hiatus papillæ, cutis tandem finditur, ichorem corroſivum, tetrum fundit, fiſſura ampliatur, oræ recurvantur, fungosè tument, epiderma circumambiens facillimè à cute quandoque ſecedit, ulcus granulatum ſanguine interſperſum, cartilagineam, corneam ſubrubeſcentem ſubſtantiam granulatim diſperſam exhibet, lividum fit, circularem, ut plurimùm formam tentat, *de cul de poule*, viſu fœdiſſimam, Cancrum adapertum tunc dicunt Syncope, dolores, febris hectica, ſudores nocturni, fluxus alvi, hæmorrhagia ut plurimùm ægram conſumunt. Hæc eſt abſtruſiſſimi & teterrimi morbi imago.

III.

HEREDITARIA labes, contagium, cœli temperies, puta aër marinus, ſuppreſſæ evacuationes hæmorroïdum, menſtruorum, ſeminis; temperamentum atrabilarium, melancholicum, inanis ad venerem ſalacitas, affectus animi vehementiores, victus è cibis acrioribus, potus ſpirituoſi, exercitia validiora, lactis intropulſio, generaliores Cancri cauſas conſtituunt; mille tamen obſervatis conſtat, Mulieres aliundè optimâ ſanitate gaudentes Cancro vexari, quo ſolo exeſæ obierunt; inde ſpeciale quoddam morbi genus Cancer conſtituere videtur. Poſitâ præſertim aliquâ è cauſis generalioribus, plurima Cancrum accerſent, ſic contuſio, uſus internus, externus remediorum acriorum, repercutientium, coagulantium, frictiones, ſectio præpoſtera tumoris nervei & alia bene multa. quæ ex ſitu, ſtructurâ & uſu partium haud difficilè eruentur. Skirrus inflammatus, ulceratus, ad certam molem auctus, Ciſtim rumpens, inflammans, exulcerans, vicina premendo, dolores, inflammationem producens, ut vulgatiſſima & proxima Cancri cauſa habetur, à plurimis Authoribus melioris notæ; quæ ſi de ſkirro non exquiſito intelligant, annuimus. Interiora

rarò premit Cancer, cum externis injuriis & præsertim aëri non pateant; quid enim damni aër vulneribus inferat, quantùm putredinem juvet, vix credere est. Morbis plurimis implicatum Cancrum Medici observaverunt, scorbutus, scrophulæ illum haud rarò comitantur; ossium fragilitas cum siccitate, hujus comes aliquando visa fuit. Sed quid hæc, innumera observata evincunt hunc nullo alio vitio circumfultum existere. Num inde eandem esse scorbuti, scrophularúmque Therapeiam, cum Cancro accusarent? Cave credas, ne probes, in Cancro saltem aperto, cujus dolores, cum febre hecticâ, comites erunt, quam infausta perversam hanc methodum secuta sunt. Id unum certum est, Cancros plurimos, immaniter jamjam sævientes, adhibitâ causâ, variatâ medelâ curatos fuisse, ita ut indè paucissimos conclamatos esse probatum sit.

I V.

TUMOR adhuc dum schirrosus, omni ope resolvendus, cautius semper probanda sunt remedia, in tumore, cujus situs, figura, sive etiam generalior Cancrorum causa jam præsens, futuri Cancri suspicionem injicient. Itaque venæ-sectione, purgantibus pro re natâ, præmissis, resolventia post modum adhibenda sunt, à mitioribus ordiendo, sic mercurius à leviori dosi ad proximam usque salivationem probatus feliciter fuit, ad validiora quandoque progrediendùm erit, habitâ ratione ætatis, temperamenti, &c. Interea colatoria corporis quælibet reseranda sunt, humorum fervori occurrendum. Experientiâ jamdudum constat, Mulieres plurimas, tumore sæpè jamjam Cancroso afflictas, tum integrè sanatas fuisse, tum etiam annosam satis vitam, dicam incolumes, protaxisse, usu solo remediorum superiùs assignatorum, diù satis continuato; plurimas autem quæ illorum jam per multos annos efficaciam ita feliciter probaverant, ut omninò sanatas se crederent, illis tandem neglectis sæpè absolutè omissis, Cancro immaniter sæviente, vel etiam morte, delictum Medicum piaverunt. Quid mercurius ferro arte unitus valeat probent Medici. Si quis audax nimiùm, invitis tot rationum momentis, meticulosos nos dicat, *Hippocratem* adeat quæso & ab illo quotquot in arte Medicâ excelluere, *Boërhaavii*, celeberrimi ejus discipuli opera meditetur. Paulum *Æginettam* consulat, qui morbos, credam sæpè leviores, ferro & igne urgebat, Chirurgicam Cancri curationem, aggredi vix suadet. Plurima tamen sectionis usum in Cancro commendant, hanc, felicissimus, cautissimusque simul experientiâ suâ probat *Fabricius Hildanus*. Incassùm tentatis remediis, tumorem aufferendum tutò pronuntiamus, si præsertim congenitus non sit, si corporis interiora hac labe immunia sint, si totus sive sectione, causticis, igne, aut suppuratione eradicari possit, parti, quam attingere periculum foret, intimiùs non adhæreat, permittantque ægri vires. Sat tutò aufferetur, si sat citò. Neque in curando Cancro ferrum, caustica, ignis absque delectu adhibeantur. Si tumor omnis, [illegible] saltem superstitibus, suppuratione postea aut causticis, radicibus aufferendis, toties ferrum fit in usu. Scalpello ad id instruatur Chirurgus, illo radices, cum tumore, tutiùs faciliùsque secabit. Infida forceps, plurima importat incommoda. Nec laudo perpetuam brachii lateris ægri in operando elevationem, naturalem fibrarum musculi pectoralis situm pervertit; radices Canceri, si quæ sint, nec observari neque exscindi facile hinc possunt. Brachii extrorsùm diductio, tumorem & cutim sufficienter firmaret; sæpè brachium relaxari conducet. Plurimi inter operandum, cuti parcendum suadent, ignis, causticorum, usum omnem reformidant; vasa tumori vicina, tetro sanguine infarcta, aliquali hæmorrhagiâ reserari non sinunt, vulneris oras suturâ, fasciis stringunt, cicatricem quam Citam jactant, pro viribus accelerant; sed non ne stolidum est cicatricis deformitate, leviori hæmorrhagiâ perterreri, Cancri verò redituri, periculum incurrere; nùm satiùs est causticis, igne, radices averruncare. Alii radices Cancri fictitias esse propugnant, quas tamen, funestissima sparsim ab Autoribus annotata nimis certò probant. Qui cuti parcendum suadent, ex observatoribus discant, quàm sæpè improbâ hac cautelâ, Cancer non penitùs excisus, in cute attentiùs relictâ, vel ejus viciniis ferocius, ut moris est, repullulaverit. Qui citam cicatricem optant, sciant illam sæpius callosam, dolentem ita remansisse, usque dum immaniùs Cancer in ipsâ de novo sævierit. Copiosa satis suppuratio servanda, parcior proritanda, suppresæ, finitæ, cucurbitulæ, scarificationes, cauteria vices gerant, quæ in imminente Cancro egregia præstant; ne tamen vicino nimis tumori applicentur, Cancrum sic excitasse observata probant. Si aliquando copiosior suppuratio fuerit, tum mitiganda venit. Quemadmodùm Cancer, sic neque radices, eadem ubique methodo curandæ sunt. Quasdam insequi periculum foret, illæ nempè quæ ad interiora usque viscera pergunt, quales in pectoris cavum penetrantes observatæ sunt, quod si præscire datum sit, sive sputis, tussi, aut aliis signis, pro viscere affecto, à Cancri extirpatione prorsus abstinendum: sunt quæ ferro, aliæ causticis, aliæ igni faciliùs parent. Ferro, quæ visu conspicuæ, intra glandulas vicinas insertæ: causticis quæ intra musculi fibras recunduntur, vel intra adipem latius serpunt. Hæ causticis exesæ, siccatæ tutò fuerunt, quas cultro abscindere infausto cum exitu, Chirurgi tentaverant. Ipsemet Cancer causticis aliquando tutiùs quam ferro sanabitur, quoties nempè ex ossium cavo prodeuns, extra os solummodò secari poterit; ferro tunc si tentetur, irritatus radices difficilius posteà curationem admittere & crudelius sævire perpetuum est, causticis verò tumor cum radicibus exustis, in escharam decidet; quod eò etiam facilius succedet, si, ut haud rarò

evenit, extremitas ſola tumoris prominens, Cancro afficiatur, tunc intra tumoris medium, vel ejus radices, immiſſa, egregiè proderunt, quod experientiâ confirmatum eſt. Cauſtica toties etiam præferenda ſunt, quoties multiplices nimis radices, quas cepæ radicibus haud abſimiles quondam obſervaverunt Medici, difficillimum foret omnes cultro exſcindere, cauſticum intra illorum nervos, vaſa dilatata ingrediens, virûs intra illa contenti, energiam infringet & illas in eſcharam haud difficilè poſtea avellendam convertet; his ſanè ferrum nuſquam ſupplere valeret. Inter cauſtica, hæc eligantur quæ mitiora, quatenus licebit; ſedantibus, narcoticis intermixta ſint. Vix unquam ulceri Cancroſo latiori applicentur, ſaltem validiora, hæc enim eoſdem quondam dedere effectus ac ſi interius propinata fuiſſent. Nec deeſt occaſio ignem feliciter probandi, quoties peractâ operatione, fungoſæ nimiùm ſupercreſcent carnes, ſic etiam quoties intra ipſam oſſis ſubſtantiam Cancri radices inſerentur, tunc admoto igne exfoliatas oſſis lamellas cum reſiduo Cancri viru aufferes; ſic etiam cum gangræna aderit aut imminebit, quod eò facilius ſuccedet, ſi in primo operationis peractæ inſtante ignis admoveatur, niſi graviora obſtent, tunc enim à doloribus prægreſſis; ſæpè à ſyncope, æger deliqueſcens, quælibet Chirurgo permittit; cum è contra uſtionis apparatum de novo vix admittet, quam in poſterum ſupercreſcentes carnes, tumor partis operationem ſubſequens, ſuppurantis ſenſus acutiſſimus præpedient. Sed exteriora ſecare, urere plerumque non ſufficit, ſerpens interius venenum debellandum eſt, avertendæ ejus cauſæ, hæc à ſuperius dictis & aſſignatis cauſis eruenda ſunt.

V.

SI feriùs ad ægrum convocatus, dira nimis ſymptomata immedicabilem Cancrum atteſtentur; tunc ejus progreſſus, urgentia pericula, prudens avertes; 1°. putredinem arcentibus internè, externè adhibitis, interiora Cancri mitioribus, ejus verò labra validioribus contegantur neceſſe eſt. Ægri vires cardiacis levioribus, cibo eupepto erige, doloribus ſedantia opponas, hinc opii, Solanorum uſus, qui tamen ne diutiùs protrahatur plurima vetant. Quid plumbum exteriùs adhibitum valeat probabis, interius quandoque uſurpandum eſſe ſuaderent Medicorum celeberrimorum ſcripta & praxis; ſed cum arſenicale quiddam plumbo inhærere plurima evincant; de quibus vide *Junckerum*, num indè plumbi è lytargirio, &c. redivivi & diverſè parati, uſus internus minùs periculoſus erit, quam plumbi calcinationem aut vitrificationem nundum experti. Si ulcus tumidum, molle fuerit, eſcharotica, vulneraria, leviter ſtiptica, ægro præſertim phlegmatico cacochymico conducent; hæc tamen multò minùs proderunt hîc, qnam in cæteris ulceribus; Cancer etenim caracterem pertinacitatis propriæ morbis è ſyſtemate lymphatico, aut nerveo oriundis retinet: Mumia *Poterii*, acidula in fotu, vapore, experientia probantur: [illegible] occurrere, omni ope atque operâ allaborandum eſt. Vaſa nempè intra tumorem adhucdum mollem contenta, ſinus, alveolos quoſdam ſibi efformavere, in quibus actioni remediorum exteriorum vix patent, hinc præpedito per compreſſionem ſanguinis circuitu dilatata, à ſanie acriori corroſa, uberrimum ſanguinem fundunt, omnemque ſimul cum vitâ profunderent, niſi linteis carptis, ſiccis, vel liquore ſtiptico madidis, abſorbentibus, obturantibus, aſtringentibus, ſuccurrere daretur; ſtiptica præſertim ne validiora ſint, niſi talia ſummo ægri periculo indicentur; crocum Martis laudat *Erneſtus Stahlius*. Illis remediis ſi Cancrum felix curare non poſſis, ſaltem mitigatis doloribus longævam ſatis vitam reddes. Sint ergò

Cautiſſimi in Cancro præſertim curando Medicus, Chirurgus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Claudius Bouudicr de la Mouliere.

M. Petrus Arcelin.

M. Petrus Chevalier.

M. Franciſcus Bernard.

M. Joannes le Thieullier, Chirurgiæ Gallico idiomate Profeſſor deſignatus.

M. Jacobus Verdelhan des Moles, Scholarum Profeſſor deſignatus.

M. Ludovicus-Petrus le Hoc, Actûs Præſes.

M. Antonius-Nicolaus Guenault.

M. Paulus-Jacobus Malouin, Regiæ Scientiarum Academiæ Socius, & Regius Chimicorum Librorum Cenſor.

Proponebat Pariſiis, CLAUDIUS-FRANCISCUS GRANDCLAS, Pontimuſſanus, Doctor Medicus Pontimuſſanus, nec non Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Pariſienſis Baccalaureus, A. R. S. H. 1750, à ſextâ ad meridiem.

Typis QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi, 1750.